

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háchoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hatfős és
 tanonp utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség köziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Hirdetések és hírdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Kisvessék ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szept. 24.

Wlassics fűrtjei.

Gondosan ápolott fűrtü közoktatásügyi miniszterünk Csáktornyan járt a napokban s hitvallások ideje járván, őt is diszbandérium szólította fel arra, hogy a mai izgalmas időkben tartson híveinek valami buzdító »szavallatot.«

Wlassics ur pedig leemelte kalapját s választói rögtön látták, mi rejtekezett a kalap alatt: egy csomó, gondosan ápolott hajfűrt.

Nehogy pedig a választók hiába diszbandériumoztak légyen, a miniszter egy kis fűrtöt vágott le s azt osztogatta szét köztük emlétkben.

Tanügyi programnak keresztelte Wlassics ezeket a fűrtöket; körülvette őket hatalmas szóáradattal, beleburkolta egy nagy beszédbe, mint valami hatalmas, XIV. Lajos korabeli parókába. Ezeknek a parókáknak pedig az volt a tulajdonságuk, hogy elülről hajnak látszóttak, hátulról várkastélynak, oldalról pedig regényes kösziklának. Wlassics Gyula is így mutatta be parókával kibővített fűrtjeit: hátulról és oldalról, úgy hogy tanügyi programját egész büszke önérettel mondhatta a »nemzeti kulturélet« várkastélyának s a közművelődés sziklaszilárd alapjának.

Próbáljuk csak meg a cifra várkastélyt előlről nézni: parókának fog bizonyulni s ha megrázzuk a cifra szavak parókáját, kihull belőle néhány búsan kunkorodó hajfűrt: egy pár sovány alko-

tás, a melyek Wlassics eddigi működésének eredményeit jelzik.

Ezeket osztogatta Wlassics választói között.

Hátulról mutatta be fűrtjeit, végükön kezdte alkotásainak felsorolását is.

A középiskolai tantervek revíziójával büszkélkedett, különösen kiemelve, hogy az minden rázkódás nélkül keresztülment. Hát az csakugyan szép dolog, ha valaki egy reformot, egy gyökeres reformot akadály nélkül keresztülvisz. Evvel érdemes dicsekedni. Hanem ha megrázzuk a parókát és kihull belőle az eredeti hajfűrt, akkor elcsodálkozhatunk annak soványágán. Könnyű olyan reformot keresztülvinni, a mi nem is reform. Az egész revideált tanterv nem más, mint egyszerű óracserberelés. Itt elvettek, ott hozzáadtak, toltak, foldoztak, szabtak a régi ruhán, holott legjobb lett volna az egészet sutba dobni s ha már reformálni akarunk, reformálni a szükségnek megfelelően, gyökeresen, alapjában. Megoldatlanul maradt a gimnázium és reáliskola egyesítésének kérdése, megoldatlan a klasszikus és modern nyelvek harca, a testi nevelés és túlterheles kérdése. A helyett fölült a miniszter két vesszőparipára s ezeken lovagol keresztül-kasul a főigazgatói és igazgatói irodákban. Egyik vesszőparipa a »művészeti oktatás,« másik a »játékdelutánok.« A mennyi fölösleges papirozt és tintát ebben a két fölösleges czopf ügyében elfogyasztottak, azért méltán díszagnak választhatná Wlassicsot a hermaneczi papirgyár részvénytársaság s a Müller testvérek tintagyára. Ime, ide zsurorodik össze a »könnyen keresztülvitt

reform«; no meg az új tankönyvekre, melyeket derűre-borúra szállítanak a budapesti czéhbéli tankönyvgyártók.

Hanem ezért inkább a tankönyvgyártók tehetnének el emléküi Wlassics fűrtjeit, nem a csáktornyai választók. Nekik még középiskolájuk sincs. Van egy árva polgári iskolájuk; annak elég volt egy hajszálnyi ígéret: hogy a miniszternek gondja lesz a polgári iskolákra. Van rá gondja, régen mondja, mégis ott vagyunk, a hol voltunk.

Egy öszülő, haragos hajfűrtöt kapott a magyar nemzeti jellem. Ezzel Wlassics ur nincs megelégedve; ne csodálkozzunk rajta, miért? Csak gondoljunk vissza a tavaszra, mikor az egyetemi kereszt-harczok alkalmával kijelentette a miniszter, hogy nem érti a mai fiatalság szellemét. Most pedig már a nemzet jellemét sem érti. Bizony más idők is ezek, mint voltak a csak pár év előttek is. Panaszokat hallunk, hogy a hivatalnokok kezdenek önállóan gondolkodni, mernek lelkiismeretükre hallgatva szavazni, az ifjuság ideálokért harcol — oh, ezek a panaszok a jelen és még inkább egy reményteljes jövő legszebb dicsérete! Igaza van Wlassicsnak: más az idők szelleme, más az emberek jelleme, egyenesebb, őszintébb, mint volt, nem csoda, ha mindez a fodorító alatt girbe-görbeséghez szokott fűrtöknek nem kellemes.

Haragosan égnek meredő fűrt jutott a magyar szülőknak, a miért ilyesformán riasztgatják gyermekeiket: »ha nem tanulsz, iparosnak adlak!« »jobb a biztos, szerény hivatal, mint a merész kockázatokkal járó vállalkozások«, meg hogy »a keres-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Csupa szomorúság.

Irtá: Szabó Ilona.

Temetésen voltam.

Azt hiszem pedig sokkal többet használtam volna lelkemnek, ha meghúzódok szép csendesen szobám egy zugában s csak gyötörö gondolataimat, fájó részvéteimet küldöm el a színes virágokkal borított, fehér kis érczkoporsóhoz.

Nem tudok temetésre menni; nem tehetek róla.

Körülfeléri a gyász a lelkemet s iszonyatos öleléssel sajtolja ki belőle az életet.

Ha egyszer elmegyek egy temetésre, hónapokig lünekre vagyok téve. Nem bírok magammal; nem bírom elviselni azt a rettenetes bánatot, mely tanyát vart szívemben. Lenyűgöz, békóba veri érzéseimet s szegény lelkem csak kínosan nyöszörög a súlyos teher alatt. Mintha mind reá hullna az a sok göröngy, mik fájó,

tompa dübörgéssel keresnek pihenést egy elmult életet szigoruan magabazáró koporsó födelén.

Vergődik, szabadulást keres a rettenetes súly alól s nincsen senki, aki csak egyetlen göröngyöt is levéve, elősegítené a szabadulást.

Hisz mi is mindnyájan rádobjuk göröngyünket a koporsóra, miért ne dobnának hát a lelkünkre is, miért vennének le róla csak egyet is?

Lassankint megszokja lelkem a terheket, de elfárad a vívódásban. S azt hiszem egy újabb temetés gyászt már nem bírná magára venni; pedig dehogyan nem! Mindent elbir, ami szenvedés...

Elmegyek megint annak a temetésére, akinek balála a lelkemből tép le egy darabot. Elmegyek, hogy visszasirjam e darabkát, de leviszi magával halottam koporsójába zártan sötét sirjába s kapok érte cserébe mérhetetlen gyászt és szenvedést.

Ha sok halottam lesz: széjjel lesz szedve lelkem egészen. Sok kis darabkája ott pihen a koporsókba zárva halottan s utóvégre meghal egészen.

Azután jó az ő számára is az örök pihenés. De vajjon lesz-e pihenés odalenn? Nem fog-e ott is szenvedni, fájdalmában vergődni a lélek; elmaradhat-e tőle egyszer az örökteher: a szomorúság, mely úgy körülöleli, mint a földet a levegő, mint szerelemtől reszkető férfikar az ő édes asszonyát...

Azt mondják, nem minden temetés egyformán szomorú. Nem tudom. Ugy gondolom mindegyiknek egyformának kell lenni, hisz minden temetésen az örök gyászt hagyó buta halállal állunk szemközt.

Azt csak a cinikusok mondhatják, akiket nem indít meg az elmulás. Azon kevesek, kiknek lelke finom, nemes érzésekből szövődött, azok még tudnak érezni a temetésen.

Biztatgattam magam az otthonmaradásra de nem volt erőm. El kellett mennem. Hogyne, hisz egy édes barátnőm egyetlen kincsét, gyönyörű kis leánykájának megdermedt testecskéjét ölelte a fehér érczkoporsó.

Kedves kis arczocskájának angyali mosolya mintha vigasztalni akarta volna a szívünket tépő rettenetes fájdalmat; ártatlan fejcskéje olyan édes, nyugodt boldogsággal pi-

Választási zászlók és jelvények

a legolcsóbban kaphatók ==

Badar Béni szijgyártónál

Olaszi, Fő-utca 400. sz.

kedői pálya nem urnak való. Ha ezeket felhozta a miniszter, akkor legfeketébb fűrtjét kellett volna adnia a szülőknek, elismerésül. Hiszen a szülők — hál' Istennek — óriási többsége a mai rendszerben vezetett iskolából került ki, ott pedig ki oktatta praktikus ismeretekre? Senki. Honnan vegye hát az ifju az ösztönt, mely a gyakorlati pályára tereli? Csak az édes apai nádpálcától és pipaszártól, melyek megúvva a könyvek felé való haszontalan terelgetést, végre is valamelyik becsüleles iparoshoz vagy kereskedőhöz terelik a fiut, a ki pár év múlva maga lesz érte a leghálásabb.

Wlassics maga mondta, hogy az iskolától vár nagy hatást a társadalom. Akkor hát ne a játékdélutánokkal meg a művészeti oktatással szedje el a gyermeknek még megmaradt kevés szabad idejét, hanem a helyett tessék kissé jobban az életnek nevelni.

Borzasztó sok szürke elmélet: ettől porzik a csáktornyai beszéd, mint a paróka a pudertől. Ha azt a nagy agilitást, melyet Wlassics tanügyi fűrtjei ápolgatásában kifejt, más, praktikus alkotásokra fordította volna, óriásit lendíthetett volna árva közoktatásügyünkön. Mig így alig marad utána más, mint paróka, czopf.

Dr. K. A.

Választási határnapok.

Az országban eddig a következő választási határnapokat tűzték ki:

Október 2-án választanak: Abauj-Torna, Alsó-Fejér, Arad, Arva, Baranya, Békés, Bihar, Brassó, Csanád, Csik, Csongrád, Esztergom, Fejér, Fogaras, Gömör, Győr, Hajdu, Háromszék, Heves, Hunyad, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Komárom, Kolozs, Krassó-Szörény, Liptó, Máramaros, Moson, Nagyküküllő, Nyitra, Pest, Sáros, Somogy, Sopron, Szeben, Szepes, Szilág, Temes, Tolna, Torontál, Torda-Aranyos, Trencsén, Ung, Ugocsa, Vas, Veszprém, Zala, Zemplén megyék;

Budapest, Abrudbánya, Arad, Baja, Besztercebánya, Békés, Békéscsaba, Cegléd, Debreczen, Eger, Esztergom, Gyöngyös, Győr, Gyula-

Fehérvár, Hajdu-Böszörmény, Halas, Jászberény, Kassa, Kecskemét, Kolozsvár, Komárom, Körömczébánya, Makó, Marosvásárhely, Nagykőrös, Oláhfalva, Pápa, Pozsony, Sopron, Sepsi-Szent-György, Szamosujvár, Szarvas, Szeged, Temesvár, Ujvidék, Vizakna, Zenta városok.

3-ikán: Bars, Borsod, Heves, Pozsony, Szabolcs, Szatmár, Udvarhely, Zólyomvármegyék;

Brassó, Erzsébetváros, Hódmezővásárhely, Kassa, Miskolcz, **Nagyvárad**, Nagykikinda, Nyiregyháza, Szatmár-Németi, Selmezbánya, Szekesfejevárvárosok.

4-ikén: Hontmegye.

5-ikén: Gyula, Kézdivásárhely, Nagybecskerek, Szabadka városok.

6-ikán: Fiume, Szentés, Versecz városok.

8-ikán: Félégyháza város.

10-ikén: Csongrád város.

Választási mozgalmak.

Csacza, szept. 24. Báró Popper Arminhoz, a csaczai szabadelvű párt elnökéhez, a következő sürgönyök érkeztek:

»Bizalmuk és üdvözetük szives kifejezéseért, a melyet a tegnapi kijelölő értekezletükről mint az ország északi határán a szabadelvűség őrt állói hozzám intéztek, fogadják őszinte hálás köszönetemet.

Szell.

»Bizalmuk és ragaszkodásuk nagybecsült kifejezéseért őszinte köszönetemet küldve, megtisztelő üdvözetük szívélyes viszonzása mellett nagy örömmel veszem tudomásul Csaczán **Hieronimi Károlynak** egyhangulag történt jelölését.

Podmaniczky pártelnök.

Zichyfalva, szept. 24. A zichyfalvi kerület szabadelvűpárti jelöltje, **Karácsonyi Jenő** gróf titkos tanácsos szombaton és vasárnap mondotta el programbeszédét a kerület 12 községében. Mindenütt lelkesen fogadták.

Balászfalva, szeptember 24. Balászfalván e hó 21-én tartotta beszámolóját és programbeszédét **Török Bertalan**, a nagyenyedi választókerület eddigi képviselője. Vele volt **Werner Gyula dr.**, a szomszéd magyar-

igeni kerület képviselőjelöltje is. **Török Bertalan** ismertette az utolsó országgyűlést ciklus nevezetesebb eseményeit és a szabadelvű politika hívének vallotta magát. A beszéd után a gyűlés újra felajánlotta **Török Bertalannak** a kerület mandátumát. A jelölt köszönő szavai után a közönség kívánságára **Werner Gyula** mondott hatásos beszédet, a melyben **Török Bertalan** érdemeit méltatta. Este banket volt.

Nagyatád, szept. 24. A nagy-atádi választókerület függetlenségi jelöltje, **Chernel Gyula** vasárnap délelőtt mondotta el programbeszédét, a melynek folyamán azt mondta, hogy **Kossuth Ferencz** betegágyához hivatta és megkérte, hogy vállalja el a nagy-atádi kerületben a jelölést. **Kossuth** egyúttal megígérte neki, hogy 27-én, ha jobban lesz, lejön **Nagyatádra**.

Székely-Udvarhely szept. 24. Székely-Udvarhely város szabadelvű pártja vasárnap tartotta képviselőjelölő gyűlését mintegy 1000 ember jelenlétében. A gyűlés egyhangulag **László Mihály drt** jelölte, a ki már két országgyűlésen képviselte a várost. **László** mindjárt elmondta programbeszédét, a melyet a választók lelkesen fogadtak. A gyűlésből üdvözlő táviratot küldtek **Szell Kálmán** miniszterelnöknek és **Podmaniczky Frigyes** báró pártelnöknek.

Török-Becse, szeptember 24. **Paulovics Ljubomir** törökbecsei orvos agitál nemzetiségi programmal a kerület eddigi képviselőjével **Rohonczy Gidával** szemben. A népet azzal izgatja, hogy nem tűzet ki zászlót, mert a hatóság nem engedi meg más, mint magyar felirású zászló kifizését. **Petrovics** nagybecskereki ügyvéd **Török-Becsen** beszédet intézett a szerbekhez, a melyben figyelmeztette őket, hogy **Paulovics** nem az ő emberük, mert pártton kívül áll.

Stubnya, szeptember 24. A stubnyai kerület pánszláv jelöltje, **Paulinyi-Tóth Zsigmond** e hó 22-én akarta megtartani programbeszédét **Felső-Stubnya** községben. A község németajku lakossága azonban, a mely hallani sem akar a pánszlávokról, felzudult **Paulinyi** ellen és valószínűleg tetteleg is bántalmazta volna, ha **Justh Ferencz**, a kerület szabad-

lent a gyöngyvirágkoszorus selyempárnácskán, mintha édes anyuskája keblén auidnék. Apró kezeckéi kihűlt szívéen imára kulcsolvák, úgy tetszik, mintha édes álmában is imádkoznék.

Mindenki sirt, csak ő volt nyugodt, boldog, mert kis szíve már nem érzett. Fehér, gyermeklelke már anyallá vált, csak parányi testecskéje pihen előttünk bájos szépségében, agyattépd márványmozdulatlanságban.

Mindenki ott volt, akik szerettük, akiket szeretett. Nemrég még hallottuk csengő kacagását, örvendező szívvél gyönyörködöttünk eleven, pajkos játékában; nótás piros ajkai megfihéredve örökre bezárultak, sötét szemeknek csillogó mélységébe nem nézhetünk többé soha. Néhány perc és a sötét sir kérlelhetlen kegyetlenséggel zárja el tőlünk örökálomba merült kedvencünket, csak mondhatjuk már, hogy e kis anyagi teremtés a földön is élt valaha . . .

Odabenn pedig a másik szobában kinosan vívódott az édes anya az étellel és a halállal. Az egyik el akarta rabolni kis gyermeke után őt is, de az élet visszaharcolta, mert szükség leend még rá.

Egy iczi-piczi csöppség rabolta vissza az édes anyát a halál karjaiból, egy tehetetlen ártatlanság birkózott meg győzelmese a kegyetlen imperátorral. Egy parányi lélek, ki épp ebben a perczen köllözött e világra, mikor kis testvérkéje visszavágyva az égbe, egy csön-

des, halk sóhajban küldte fel hófehér tiszta lelkét Istenéhez.

Egy elmúlt életért, egy új élet.

Gondoskodik az Úr Isten az ő végtelen irgalmasságával a legnagyobb fájdalomban is vigasztalásról. Hogy a szegény, meggyötört édes anya, ki egy hónap alatt kis fiát és leánykáját veszíté, bele ne örljön irtózatoss nagy gyászába, hogy gyógyitgassa vérző sebeit, hogy talán felejtessen is: kapott egy sírívó csöpp kis jószágot, kit csititgasson, altat, gasson, szerető gondal ápolgasson s felneveljen ki tudja minő örömeke, fájdalomkra . . .

Es temettünk titokban, csöndesen, hogy a vergődő édes anya meg se sejttesse. De a sejtés mégis belemarkolt fájó lelkébe és odavonszolta halott gyermeke koporsójához, mit sem törődve egynapos élő gyermekével. Odavánszorgott egy keserves búcsuzásra, hogy tán oda zárja a koporsóba kicsikéje érzéketlen testecskéje mellé örjögő fájalmát, vagy tán hogy még jobban átítassa vérző lelkét mélyeséges szomorúságokkal . . .

Lázás ajka odatapadt a hideg arcocskához, melegengette, ölelgette a megmeredt kis testet, mintha saját teste melegét, saját életét akarta volna beleköltöztetni. Hiábavaló költögetésére, megnyugodva abban, hogy mélyen alszik, olyan erővel, minőre csak anya szív lehet képes, visszafele indult. De csak az ajtóig volt ereje menni, ott összerokadt. Az-

után nem zavarta már a temetési énekek panaszosan, gyászosan síró melódiája sem.

Az apa pedig, az édes apa, ki hangtalan tompa fájdalommal örködött a koporsó mellett, a szertartások után kocsira ült és vitte magával ki halottját, fél napi járásnyira eső falujába, a családi sírboltba. Hogy együtt legyenek mind, kik e családban éltek valamikor. Ha nem is ismerték egymást mindannyian, összebarátkoznak itt a dermesztő csöndességben, a nyirkos levegő gyászos sötétjében.

Lassan haladt a kocsi a januári fagyaszító hidegben. A kerék a hozzáfagyott hótól már forogni sem tudott, kintaljes erőlködéssel vonszolták a megdermedt, elérzékellenedett lovak lassan előre.

Mire a kis halott két héttel előbb égbe szállt öcsikéje mellett örök pihenőt kapott, a csaknem teljesen megfagyott édes apát élettelenül vették le a kocsiról. Kékvörösrre voltak dagadva tagjai, arcához jégge fagyva tapadtak a könnyesepek.

Es a kis halott minderről semmit sem tudott. Nem tudta, hogy az anya és apa esztelen fájdalommal miképp teszik magukat tönkre ő érette még akkor, is ha ő már anygaltársával boldogan játszadozik. Nem tudta, mily temérdek gyászt hagy hátra sok szívében, nem tudhatta, hogy elköltözésével nagyon sok léleknek nem marad már egyéb ő utána vissza ezen a földön, mint csupa szomorúság.

elvépárti jelölje, közbe nem lép és meg nem védi a felbőszült nép düne ellen. A tót jelölt ezután néhány gyári munkás előtt mondotta el programbeszédét.

Erkölcsei momentumok a jogviszonyokban.

Irta és a kir. kath. jogakadémia megnyitó ünnepélyén felolvasta: Dr. Ágoston Péter.

III.

Eddig felvetett kérdéseink kevesebb megvitatás tárgyát képezték, mint a tervezet 619., 620. és 623. §§-aiba foglalt az a kérdés, hogy a jó vagy rosszhiszemőség az egyesített több dolog és idegen anyag feldolgozása által keletkeztetett új dolog tulajdonjogának megítélésénél mennyiben bírjon befolyással.

Vagyis az a kérdés, hogy: figyelembe vesszük-e a jó vagy rosszhiszemőséget az egyesítés, vegyítés, feldolgozás esetében?

A tervezet ezen kérdésre adandó feleletet ketté választja, a 619. és 620. §§-okban az egyesítés és vegyítés esetéről szólva kimondja, hogy ha az egyesített, összevegyített dolgok el nem választhatók s az egyik fődolognak tekinthető a fődolog tulajdonosa megszerzi az egységes dolog kizárólagos tulajdonát. Ha az egyesített, összevegyített dolgok közül egyik sem lesz fődolog, akkor az egyesített, vegyített dolgokon közös tulajdon keletkezik. A feldolgozás esetére a 623. § intézkedvén, kimondja, hogy az ingó dolog feldolgozása, átídomítása által az, a ki saját számára új dolgot készít vagy készített, megszerzi az új dolog tulajdonát, hacsak az idegen anyag értéke a munka értékét tetemesen meg nem haladja.

A jó vagy rosszhiszemőségnek tehát a tervezett kérdések megoldásánál mi befolyást sem ad az indoklás szerint azért, »mert nem tanácsos az egész dolog sorsára a subjectiv mozzanatoknak döntő befolyást engedni!«, mert a jó vagy rosszhiszemőség bizonyítása nehézségekbe ütközik és mert ingó dolognak ingatlanul való egyesítése esetén az ingó dolog az ingatlantól el nem választható.¹

A tervezet csak azon eseteket tartja szem előtt, mikor a káros dolga az egyesítővel szemben elenyészően csekély értékű, de figyelmen kívül hagyja azt az esetet, mikor a két dolog értéke között csak csekély különbség van.

A tervezet és annak készítője oly esetet vesz fel példa gyanánt, melyben a rosszhiszemőség erkölcsi szempontból fenn nem forog. Azt említi ugyanis, hogy ha egy arany ötvényhez az ötvösnek nincs más rez, mint a más által rábizott s ő ezt beolvastja az aranyba; mily igazságtalanság volna az aranyötvény tulajdonosát a rez tulajdonosát tekinteni. A tervezet készítője azonban nem gondolja meg, hogy ilyen esetben nem akadna senki az életben, a ki az aranyat követelné. Van azonban ennél valószínűbb példa elég. Így a sörprőkészítő gyakran lopja a sörprő nyelét, a bognár gyakran vesz lopott abroncsot, a molnárnál gyakran öröltetnek lopott és saját gabonát, a fatolvaj is a megvett fa közé teszi a lopottat stb. s mindez esetekben a káros a saját dolgát meg nem kaphatja.

A mi már most a feldolgozott idegen dolog tulajdonát illeti, ennek szabályozása határozottan el van hibázva és éppen ellenkező megoldást igényel. Az életből merített példák ilyen természetűek: a tolvaj az erdőbe megy és levágja a fát és helyben feldolgozza seprő és villanylélle, a fűzesben vesszőt lop s kosarat fon belőle; gyakran talpot lop, hogy csizmáját talpaltassa gyakran bőrt is, hogy egész csizmát csináltasson belőle.

Mi volna már most ez esetekben a helyes jogi és erkölcsi ítélet? Birói gyakorlatomban volt esetem mindezen példákban. A nyeleket és kosarakat a fa tulajdonosának erdőre elvették a tolvajoktól s ezek e miatt kifogást nem tettek. A talp a csizmával a tolvajé ma-

radt, az új csizmát pedig a káros vitte el. A kérdésnek illetően megoldását a káros és tolvajok is igazságosnak tekintették, pedig ilyen szabályozást sem joggyakorlatunk nem szentesített, sem pedig egyetlen európai törvényhozás nem fogadott el. Pedig erkölcsileg egyedül ez megnyugtató, mert a ki lopni indul és hogy zsákmányát könnyebben elvihesse, a helyszínén feldolgozza, nem szerezhet jogot fáradsága jutalmára, de éppen úgy erkölcsi felfogásunkat sérti az is, ha a tolvaj otthon dolgozza fel a lopott dolgot s annak tulajdonát hacsak a feldolgozás az anyag értékéhez képest nem elenyésző csekély, még is megnyeri.

A tervezet sorrendjében az elévülésről kellene szólnunk, e kérdés azonban sokkal bővebb, semhogy annak jogbölcséleti és jogpolitikai tekintetben kimerítő ismertetését nyújthassunk. Csupán a tervezetnek idevágó azon intézkedésére fogunk tehát kiterjeszkedni, mely szerint: harminczkét év elmúltával az elbirtoklás bekövetkezik a birtok jóhiszemősége és jogszerűsége nélkül is. (633. §. ut. bek.)

Ha jogpolitikai tekintetek indokolhatják is az elévülés intézményét, a rosszhiszemőség dacára való elbirtoklást, mely a tolvajnak is tulajdon jogot ad harminczkét év elteltével, indokolni mivel sem lehet. A büntetendő cselekmény utján való tulajdonszerzés lehetőségét a törvénykönyvbe felvenni nem szabad, mert ez annak az elvnek szentesítése, hogy lopni szabad, ha rajta nem kapnak. Harminczkét év után a rosszhiszemőség és tulajdonjognak bizonyítása ugy is oly sok nehézségbe ütközik, hogy eredményre csak a legtrikább esetben fog vezetni, de ez okból a törvénynek a bizonyítás lehetőségétől is elvágni a káros, erkölcsi és jogi szabály sértésének törvényesítését.

E helyütt kell még megemlékeznünk a tervezet 1328. §-ról, mely a kereskedők, iparosok, vendéglősök vagy hasonló természetű iparral foglalkozók, továbbá a fuvarozók, ügy-nökök, cselédek, tanítók, tan- és tápintézetek, ügyvédek, közjegyzők, végrehajtók követeléseit, nemkülönbön bérleti és haszonbérleti tartozások, tartási követeléseket három év alatt mondja ki elévülhetőnek.

E szakasznak is meg van a nyugati nemzetek törvényeiben a hasonmása, azonban éppen ott, mint hazánkban is, kevesen lesznek, kik ilyen követelések miatt megpereltetvén pirulás nélkül fogják az elévülés kifogását megtenni.

A rosszhiszemőség védelmet talál az 1103. §. rendelkezésében is, mely szerint a ki titott cselekmény által mástól elvont dolog visszaadására van kötelezve s arra költekezett, a szükséges és hasznos költekezések megtérítését követelheti, vagyis ha egy használatlan órámat, melynek rossz a rugója, ellopják s a tolvaj megcsináltatja, én köteles vagyok neki a csináltatást megfizetni.

Erthetetlen, hogy a mikor a törvény a rosszhiszeműt, minden károsodástól megóvjá, a károsnak a szenvedett kár miatti felindulás, utánjárás nagy része, a tettes utáni lefelkesedés és egyéb fáradozásáért semmi kártérítést sem ad. Mert a jogosság és igazságosság szempontja is azt követelné, hogy a jóhiszemű káros legalább annyi védelmet nyerjen, a mennyit a rosszhiszemű kár- vagy büntető.

A vételnek a tervezet 1395. §-ban foglalt azon hatálya, hogy az eladó az eladott dolgot a vevő tulajdonába átbozsátani tartozik, mely az 1889-ik évi jogászyűlés határozatával is ellenkezik, erkölcsi szempontból is kifogás alá esik. S ennél sokkal helyesebb a code 1583. §-nak az a rendelkezése, mely szerint a vételi szerződés létrejöttével a tulajdon is átszáll, mert ez az adott szó szentségét emeli érvényre.

Hasonlóan kifogásolható erkölcsi szempontból a tervezet 1456. §-ának azon intézkedése, hogy lovak, szamarak, öszvérek, szarvasmarhák, juhok és sertések eladásánál az eladó csak egy külön törvényben meghatározandó főhibákért szavatol, mivel annak bizonyítása, hogy az eladó a hibát ismerte, rendkívül nehézségbe ütközik, sőt lehetetlen, miáltal a tisztességtelen állatkereskedőnek, szabad keze lesz, a mi nem csak premium a tisztesség-

telenségnek, hanem állatkereskedelmünk hitelének aláásására is alkalmas s könnyen nagy gazdasági hátránnyal járhat ránk nézve, kiknek az állatok nevezetes kiviteli cikkét képezik.

A fentiekben csak a tervezetben szabályozott viszonyok körül érvényesülő erkölcsi momentumokra mutattam rá, nem terjeszkedtem azonban ki azon viszonyokra, melyekre az erkölcsi felfogásnál fogva a tervezetnek kiterjeszkedni lehetett volna; ezeknek összefoglalása különben is akkor lesz lehetséges, a mikor a tervezet törvénynyé válva a gyakorlatra is ki fogja hatását terjeszteni.

Felolvasásom hiányos, mert bizonyos, hogy a tervezet számos rendelkezéseit erkölcsi szempontból kifogás alá lehetne még venni, mégis nem akarom becses figyelmüket továbbra is igénybe venni, mert célom nem volt s nem is lehetett a tervezet minden intézkedését bírálatt tárgyává tenni, csupán egyes szakaszokra kívántam a figyelmet felhívni. Azt akartam csupán kimutatni, hogy a jog és erkölcs szabályai nem ellentétesek, hanem egymással rokon természetűek; s hogy az erkölcs szabályainak a jogéletben való érvényre emelése égető szükség, nehogy jogunkkal élve erkölcsünk miatt pirulni kelljen.

A mindennapi élet folytonos küzdelmei közepette, hol az erkölcs ugy is csak elvéve érvényesül, gyakran az erős jellem is megtántorodik; s ha ennek nem álljuk útját a jog kikényszeríthető szabályainak az erkölcsi térre való kiterjesztésével, akkor nemcsak az erkölcs, hanem a jog fogalma is kivész az emberekből.

Ma már ismeretlen Aristoteles elve: Justitia in septe continet omnes, sőt a törvény gyakran ellentétes erkölcsünkkel is, hogyan legyen tehát a törvénynek alávettett egyes ember erkölcsös. A nép nagy tömegének már csak halvány sejtelve van a tisztességről, erkölcsről, kell tehát bele nevelni és erkölcsre kell tanítani. A törvény a népnevelés hathatós eszköze, ne mulasztjuk el ezt az alkalmat, mert századok mulnak el, míg újra kínálkozik, pedig

Minden állam támasza s talpköve
A tiszta erkölcs,
Mely ha elvész, Róma ledől
S rabigába görnyed.

Eszenyi Sándor halála.

Nagyvárad egyik legrégebb tanítója dőlt ki tegnap váratlan, hirtelen a harczi sorból: *Eszenyi Sándor* nyug. közs. tanító, a ki folyó hó 23-án este szívszélhűdésben váratlanul elhunyt. Feleisége sirjánál volt odakinn a nagytemetőben kis unokájával, a midőn hirtelen rosszul lett s megtántorodott, egy ott sétáló katona segélyére sietett egykori tanárának s kocsin hidegserteczei lakására vitte, a hol családtagjai megdöbbenve félelemmel vezették szobájába s azonnal orvosért szalasztottak. Majd a beteg hógyléte iránt tudakozódtak; mire azt felelte.

— Jól érzem magam! Csak fáradt vagyok. Engedjete aludni.

Azzal élettelenül bukott végig a pamlagon. Orvost az egész városnegyedben nem lehetett kapni, nagysokára egy önkéntes orvost találtak az utcán, aki éter-injekciókat fecskendelt a sziv alá; de a sziv nem reagált többé reá, mert megszűnt örökre dobogni.

Eszenyi Sándor vezérszerepet játszott tanító társai körében.

A szatmármegyei *Császlón* született 1833-ban. Iskoláit Debreczenben végezte. Ugyanitt hallgatta a bölcsészeti és egyházjogot is. Tanulmányainak végeztével a nagyvárad ev. ref. egyház választotta meg tanítójául 1855-ben. 14 évig volt az egyház vezértanítója s mikor a város 1869-ben átvette az iskolákat, Nagyvárad szolgálatába lépett s a várost szolgálta 1898-ig, a mikor teljes fizetéssel nyugalomba vonult.

Működése alatt tevékeny részt vett a tani-

¹ Indoklás II. k. 292. l.
² Dr. Imling Konrád: Dologjogi nyílt kérdések 24. sz. l. Jogászyéleti értekezések XVI. k. 7. füzeté.

tók egyleti életében, több éven át elnöke volt a vármegyei általános tanítóegyesületnek, a nagyváradi tanítók körének és a községi tanítók segélyegyletének. A vármegyei tanító testületet az országos bizottságban több cikluson keresztül képviselte. Irt több paedagogiai és történelmi munkát s számos hazafias gyermekverset, a melyet egy kötetben a vármegyei tanítóegyesület a múlt évben adott ki.

Halálát fián és leányain kívül 4 testvére s kiterjedt rokonság s kartársai gyászolják.

A vármegyei tanítóegyesület tegnap délután fél 5 órakor a Tanítók Köre helyiségében **Markovits Pál** elnöklété alatt gyűlést tartott, a melyen a kiváló kartárs elhunytá föltötti fájdalomt jegyzőkönyvbe foglalta. A gyászoló családhoz részvétirát intézett, ravatalára koszorút helyez s magát a temetésen testületileg képviselteti.

A temetés ma délután 3 órakor lesz a hidegser-utczai 28—d. számú háztól.

A gyülekezés a korona-utczai fiúiskolában d. u. 2 órakor.

*

A gyászról a család a következő gyászjelentést adta ki:

Eszenyi Károly nejével Beksy Zsuzsánnával, Anna, Ilonka, László, Károly és Margit, gyermekeikkel; Eszenyi Ezsébet férjével Zilahy Györggyel, László, István és Erzsike gyermekeikkel; Eszenyi Margit férjével Bardón Ferenczcel, Sándor és Ferencz gyermekeikkel mint gyermekek, illetve meny, vők és unokák; Eszenyi Lőrincz, Eszenyi Albert, Eszenyi Mórincz és Eszenyi Borcsa családjaikkal, mint testvérek; Aberle Paulina, Hermin és Ottó családjával, mint sógor, illetve sógornők a többi rokonok nevében is fájdalomtelt szívvel tudatják a jó apának, apósnak, nagyapának, testvéreinek és sógornak **Eszenyi Sándornak**, Nagyvárad város 44 éven át volt s 3 év óta nyugdíjazott tanítójának f. hó 23-án este fél 8 órakor éltének 69-ik évében szívvelhűdés következtében történt elhunytát. A boldogult földi maradványai f. hó 25-én d. u. 3 órakor fognak az ev. ref. egyház szertartása szerint a hidegser-utczai 28. sz. háztól a olasz-i közsírkertben örök nyugalomnak átadatni, mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1901. szept. 24. Áldás és béke lengjen porai felett!

UJDONSÁGOK.

Harmincz éves találkozó.

Ritka szép és érdekes találkozó folyt le tegnap Nagyváradon **Radnai** Farkas praelátus, prépost-kanonok vendégszerető házábanál. Egykori iskolatársai jöttek össze nála, akikkel harmincz év előtt együtt végezte a theologiai egyetemi tanfolyamot a **budapesti** központi papnöveldeben.

Heten jöttek össze az egykori iskolatársak közül, kiknek mindegyike kiváló helyet foglal el a magyar papság sorában. **Rhédey** Gyula és **Ujváry** Ferencz veszprémi, dr. **Való** Simon pozsonyi kanonokok, dr. **Platz** Bonifác szegedi tankertületi főigazgató és **Gyürky** István úrményi esperes-plebános voltak **Radnai** Farkas praelátus tegnap vendégei, kikhez csatlakozott a régi iskolatársak közül dr. **Steinberger** Ferencz nagyváradi apát-kanonok.

A volt iskolatársak szent mise után tisztelgettek dr. **Schlauch** Lőrincz bibornok-püspök-nél, mint a ki a budapesti papnöveldenek összes volt növendékei közül a legmagasabb méltóságra emelkedett. O Eminentiaja igen kegyesen fogadta a tisztelgőket s kedves remniscentiákat beszélt el nekik régi szemináriumi életéből.

Radnai praelátus a harmincz éves találkozó alkalmából fényes ebédet rendezett, melynek nagy díszet kölcsönzött **Schlauch** bibornok megjelenése. Az ebédet a bibornokon és a volt iskolatársakon kívül részt vettek **Zajnai** János, **Schiefner** Ede és **Palotay** László praelátusok, fovábbá **Fetser** Antal apát-kanonok, **Grócz** Béla prépost-kanonok és az udvari papság; **Vinkler** József v. püspök, aki szintén pesti kispap volt, gyengélkedése miatt nem vett részt az ebédet.

A pohárköszöntők sorát a házigazda, **Radnai** praelátus nyitotta meg, ki magas vendégét, a bibornokot éltette, a ki megtisztelte e szép alkalmából asztalát. Majd a bibornok emelt szót ismét felvéve a remniscentiák fonálát s éltette az iskolatársakat köztük első sorban a házigazdát. A vendégek illetve volt iskolatársak közül **Rhédey** Gyula és **Való** Simon mondottak sikerült köszöntőket.

A régi iskolatársak a bibornok távozása után is sokáig együtt maradtak még s kedvesen beszélgettek el a múlt idők felejthetetlen emlékeiről, melyeknek e szép napot szentelték.

Oszintén óhajtjuk, hogy az illusztris iskolatársak hasonló jó egészségben tartsák meg majd az 50 éves találkozót is.

Pray emlékezete.

Szept. 23-ikán volt épen 100 éve, hogy meghalt a magyar történetírás egyik uttörője, a Halotti beszéd felfedezője, a pécsettán első magyar tudományos művelője, a váradi öskáptalan díszje: **Pray György**. 100 év gördült le az örökkévalóság tengerébe míg megérte, hogy Váradon egy utca örökítse meg nevét, vagy mit mondok utca: rongy, poros, büzhödött falusi vásáros szekerektől zaklatott sikátor, mely a káptalansorról vezet ki a vasuti utczára északon s egy, mondd egyetlen háznak kapuja (egy káptalani ház) ékesíti. A káptalansor északi végén az utolsó kanonoki ház oldalán olvashatjuk: **Pray György-utca**. Te nagy tudós férfit ezért ugyan érdemes volt jezsuita páter korodban oktatnod Várad ifjúságát, honszeremre buzditanod, ezért ugyan érdemes volt Várad stallumát díszítened.

No de legalább Pray utczájához erkölcsi szeny nem fűződik. A város végén van ugyan, nyáron porba, télen hóba fulladhat, a ki átmerészel vergődni rajta, de a mint mondom, legalább erkölcsi szeny nem tapad rá. És itt van a papnövelde, melyre Pray György könyvtárát hagyományozta.

Hazem van egy másik utczája Váradnak a Rhédey-kerttől a huszárkaszárnya mentén a Nagy-Teleky-utca felé húzódván, a város bünfészek, amelyet a város kegyeletes körei jónak láttak az új utczakeresztelés alkalmával olyan névvel ékesíteni, amely Várad régi dicsőségével, régi műveltséggel, ország-világra szóló szépségének hírnevével össze van forrva: **Vitéz János** püspök nevével. Magyarország megyei és városai című vállalat Biharmegye kötetében, mely most látott napvilágot, ott ragyog Várad térképén ama bizonyos utczán Vitéz János neve, talá nem minden viczezes vonatkozás nélkül.

Egyébiránt az egész utczakeresztelés akár csak egy pajzán kobold, vagy dévaj, czégtáblákat cserélő kompánia műve volna: a kicsinyek kapják az előkelő utczákat, a nagyok a legnyomorultabb szögleteket. **Lukács** György nevét viseli a Kőfaragó-utca, ellenben **Deák** Ferencz egy kőser kocsmákkal bővelkedő helyet kapott. *Difficile est satyram non scribere.*

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5 10 krétt. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 krétt. Más időben 50 kr.

Szeptember 26. A közvilágítási bizottság ülése d. u. 3 órakor a városházán.
Szeptember 26. A városi árvaház női választmányának ülése d. u. fél 5 órakor a városházán.
Szeptember 26. A gyorsíró egyesület közgyűlése d. u. 6 órakor a realistólában.
Szeptember 26. Borsajti kiállítás Nagyváradon.
Szeptember 27. A szintügyi bizottság ülése, d. u. 3 órakor a Szigligeti színházban.
Szeptember 28. A Berettyó-társulat közgyűlése d. e. 9 órakor.
Szeptember 28. 29. Szőlő és borkiállítás Érmihályfalván.
Szeptember 29. Harmadik jubileumi körmenet; kezdődik d. e. 8 órakor a Szt. László templomban.
Szeptember 29. A nőegylet közgyűlése.
Október 2. Képviselőválasztások Biharmegyében.
Október 3. Képviselőválasztás Nagyváradon, a Sasban.
Október 5. Gyermekkiállítás a leleczházban d. e. 11 órakor.
Október 5. A Fehér Kereszt-egylet közgyűlése d. e. 10 órakor.
Október 9. Megyebizottsági tagok választása Biharmegyében.
Október 14. Az általános szüret kezdete a nagyváradi hegyen.
Október 19. 20. Lóverseny Nagyváradon.
November 19. Az Erzsébet leányárvaház zászlószentelési ünnepélye.

* **Személyi hírek.** **Szunyogh** Péter alispán, **Keszthelyi** Zoltán kíséretében Feketető községebe utaztak ki, vizjogi tárgyalásra.

* **Előkészület a szini szezonra.** Somogyi Károly színigazgató ma Nagyváradra érkezik, hogy előkészítse a téli szini szezon. A szintügyi bizottság holnap, szeptember hó 27-én d. u. 3 órakor ülést tart a színház épületében, a melyen Somogyi bemutatja a műsört.

* **Uj osztálytanácsosok.** O Felsője a magyar igazságügyminiszter előterjesztésére **Szigelthy** Ferencz miniszteri titkárnak és **Lukács** Sándor pénzügyi tanácsosnak az **osztálytanácsosi** címet és jelleget adományozta.

* **Az alkotmányos zenebonák.** A belügyminiszter teljes szigorúsággal ellenőrizni akarja, hogy a rendőrség és csendőrség miként jár el a választási mozgalmak és választások alatt. Leiratot intézett a törvényhatóságokhoz, hogy a választásokat megelőző időben, a mozgalommal kapcsolatban s a választások alatt előforduló rendzavarások, rendőri vagy csendőri beavatkozások és esetleg előforduló karhatalom felhasználásokról távirati jelentést kér. Továbbá meghagyja, hogy a beavatkozás oka az alkalmazott karhatalmi erő mennyisége, valamint az esetleges fegyver használat s annak következménye pontosan megjelölendő a táviratban.

* **A várótermet renoválják.** A nagy állomás központi épületét (jelenleg első és második osztályú váróterem) építés alá veszik. Az építés holnap délután kezdődik, amikor is a kocsiközlekedés rendje a következőleg módosul: A városból az állomás a kimenő kocsik utvonala az Országut-u. marad, miután a jegypénztár a jelenlegi épület csoport legutolsó épületében lesz elhelyezve (püspöki-felé). Az állomásról üresen visszaérkező kocsik az állomás előtt hajthatnak el; leszállás és a leszállókra való várakozási hely a mostani vasuti postai épület előtti tér, ez lesz tehát a várakozók és a várakozó kocsik helye. Ez új rend az építés tartamáig, körülbelül 5 hétig érvényes.

* **A vasutak munkája a hadgyakorlatok alatt.** A pécsi hadgyakorlatok epilógusaképp a vasutak munkájáról most adták ki a jelentést. A csapatok szállítása a vasutaknak sok dolgot adott, de pontosan és lelkiismeretesen feleltek meg feladatuknak. Pécsről jelentik a vasutak forgalmáról a következőket:

A csapatoknak a hadgyakorlat színhelyéről állomásaikra való szállítása czéljából Pécssett tábori vasuti szállítási vezetőséget alakítottak **Löbl** János vezérkari ezredessel az

elén a vasuti iroda tisztjeiből és a vasutigazgatóságok képviselőiből. A Magyar Államvasutakat Marx János miniszteri tanácsos, igazgató képviselte. Az összes szállítási kvantum 51,962 tiszt és közember, 3612 ló és 393 jármű volt. A csapatokat 65 vonat szállította el. Ezenkívül két vonat a fővezetőség elszállította. Az elszállítás szeptember 18-án kezdődött és szeptember 20-án végződött. Ha tekintjük, hogy ezeken kívül, még az udvari vonatok és a rendes vonatok forgalmát is ugyanabban az időben kellett lebonyolítani, a vasutak munkáját rendkívül nehéz mondhatni. A legnehezebb feladat a zágrábi üzletvezetőségére hárult és kivált a pécsi állomás személyzetére, mely az egész hadgyakorlati forgalom középpontján, Pécsen igazán óriási munkát végzett. A forgalom pontos és programszerű lebonyolítása itt kivált Voleszky állomásfőnök és Barta Antal raktárfőnök érdeme, kik fáradhatatlanok voltak a rájuk hárult óriási munkában s nagy feladatokra igazán rátermetteknek mutatkoztak.

* **Párigyűlés.** A függetlenségi pártkör tagjai a rendes helyiségben ma este 5 órakor gyűlést tartanak, melyre ezúton hívja fel a tagok figyelmét az elnökség.

* **Kettőből tizenkettő.** Egy köröstarjáni gazda ma délelőtt két mázsa búzát adott el az Adria malom ügynökének. A kapott vásárló jegyet 2 ról 12-re kijavítva, illetve hamisítva, a malom pénztáránál 12 mázsa buza árát fel akarta venni, de a pénztárnál észrevették a hamisítást s a feleslegeset visszatartották. A tulfizetett összegből a malom tulajdonosok 20 koronát a köröstarjáni, 80 koronát pedig a helybeli szegények részére adományként deponáltak. A gazda ellen megindították az eljárást.

* **Csikós-szobor a királyi várban.** A budai királyi várpalota fölépítésével kapcsolatban teljesen újjáalakították a régi lovaglósiskolát. Ezenkívül új lovaglós-termet rendeztek be a palotának a Krisztinavárosra néző részén. Az új lovaglós-iskola bejárata előtt most állították föl azt a csikós-szobrot, mely tavaly oly nagy feltűnést keltett a párisi világkiállításán. Ifj. Vastagh György mintázta e szobrot, mely az alföldi csikóst abban a helyzetben örökíti meg, amint a szilaj lovat megfékezi. A szobrot 6 Felsőge vásárolta meg a várpalota díszítésére.

* **A czár és a kis szemetes kocsis.** Ez a kis jelenet ott esett meg Compiégneban, amikor a czár fogadtatására összegyülekeztek a méltóságok. Az egyik miniszternek, akit éppen megszólításával tüntetett ki az oroszok ura, a közeli tribünön ült a felesége és az apró, alig négy éves kis fia. Ez a kis fiú leszaladt a tribünről és miután olyan apró volt, hogy senkise nem vette ügyet rá, észrevétlenül át is bujt a kordonon s egyszerre csak ott termett az atyja háta mögött s húzogatni kezdte a frakkja szárnyát. A miniszter, a ki mélyen bókolta a czár előtt, ijedten tuszkolta el a fiát, a mi nem kerülte el az uralkodó figyelmét.

— Gyere ide, fiacskám, szólt barátságosan a czár. Ki fia vagy?

— A papámé.

— Az enyém, felséges uram — dadogta a miniszter.

A czár barackot nyomott a fiú fejébujjára és mosolyogva kérdezte tovább:

— Hát aztán mi lesz, ha megnősz?

— Szemeteskocsis.

A miniszter ajuldozott, a környezet idegesen fészkelődött, Miklós czár pedig hangos nevetéssel folytatta a kérdést.

— Miért éppen szemetes kocsis?

— A szegény mama miatt. A mi szemetes-kocsisunk kora hajnalban jön mifelénk és rettenetesen csöngtet. Arra aztán fölébred a mama és nem tud többé elaludni. Hát ha majd én leszek szemetes-kocsis, nem fogok csöngtetni és később fogok jönni, olyankor, amikor már fölébredt a mama.

— Derék kis fiú vagy! Mindig így szeressed a mamádat — szólt a czár és csattanó pacsit adott magának a kis szemetes kocsisal.

* **Mikor lesz a szüret?** Említettük, hogy a nagyváradai szüretet a hegyközség október hó 7-ére tűzte ki. Ezen hirbe tévedés csuszott, a mennyiben október hó 7-én csak azon szőlősgazdák szüretelhetnek, akik ezt a hegybírónál bejelentik és megindokolják. A rendes, *általános szüret kezdetének haláridejét a nagyváradai hegyen október hó 14-ére tűsték ki.*

* **A vadházasság vége.** Florescu Avram, dubesti oláh legény már egy év óta vadházasságban élt Pascu Viktóriával. Minthogy a legény egy idő óta elhanyagolta a munkát és iszákosságra adta magát, az öreg Pascuné más férfiú után nézett a leánya számára és össze is hozta egy Vancsa Pável nevű legényvel. Vasárnap éjjel, a mint Florescu hazament, csak az öreg asszonyt találta otthon s kérdézősködésére az asszony elmondta, hogy leánya Vancsánál van s ezzel a legénynek előre összehajtott holmiját kidobta az udvarra, megmondván Florescunak, hogy most már takarodjék a háztól. Ez a nem várt dolog annyira dühbe hozta Florescut, hogy felkapott egy balitát s azzal az öreg asszonyra rontott és fejét darabokra vagdalta. A felbőszült legény ezután véresen elment Vancsa lakására s az ablakon keresztül szólította ki volt szeretőjét. A leány helyett azonban Vancsa jött ki, a kinek Florescu neki rontott. Vancsa azonban leteperzte a gyilkost s nagy küzdelem után a leány segítségével elvették tőle a gyilkos szereszműt, miközben Vancsa is súlyosan megsérült. A gyilkost megkötözve adták át a csendőröknek.

* **Beugrott a Körözsbe.** Hétfőn este merész ugrást csinált egy elkéseredett fiú a Nagyhidról. Az olasz-i oldalra, ahol mély a víz, öngyilkossági szándékkal beleugrott a folyóba. A közönség csakhamar összefutott s hozzáálltak a mentéshez. A víz árja a jobb parti kőgátakhoz sodorta a fiút, akit sikerült kimenteni. Több zuzódást szenvedett. Valószínűleg iparostanuló volt az öngyilkosjelölt.

IRODALOM.

Jutalmazott pályamunkák.

A budapesti kir. m. tudomány-egyetemen a hittudományi kar I. rendes ülésében határozott ama jutalomdíjaknak odaítéléséről, melyek a nevezett alapítványból, az alapító kifejezett szándéka szerint minden *négy évi időközben* a hirdett irodalmi pályázatok meddősege folytán visszamaradt — és így, avagy egyébként rendelkezésre fennmaradt esedékes összegekből az *ezen időközben nyomtatásban megjelent legjelesebb magyar hittudományi munkák* jutalmazására fordítandók. Az utolsó négy évi időközéből (1897. január hó 1-től — 1900. december hó 31-ig) a versenyen kívül álló — avagy oly szerzők műveitől eltekintve, akiket a Kar akár pályadíjjal — akár jutalomdíjjal már más alkalommal kitüntetett a következő műveket jutalmazta: 1. Dr. Kovács Sándor temesvári theol. tanár: »Hitvédelem és alapvető hittan« című munkáját, tekintettel egyúttal szerző egyéb egyházi-irodalmi munkálkodására, 600 koronával; 2. Dr. Piszter Imre budapesti ciszl. r. theol. tanár és igazgató: »Szent Bernát clairvauxi apát élete és művei« cz. művét 600 koronával; 3. Dedek Crescens Lajos budapesti tud. egyetemi könyvtartászt: »Kolostorból kolostorba« cz. művét, tekintettel szerző egyéb egyházi-irodalmi munkálkodására is, 500 koronával; 4. Huber Lipót kalocsai theol. tanár: »A Talmud« cz. művét, tekintettel ugyancsak szerző egyéb egyházi-irodalmi munkálkodására, 500 koronával; 5. Szemecz Emil a »Magyar Állam« szerkesztőjének: »Katholikus autonómia« cz. művét 500 koronával; 6. Dr. Franciscy Lajos nyitrai theol. tanár: »A keresztény erények« cz. művét 400 koronával; 7. Dr. Gerebenics Sándor győri püspöki szertartó: »Krisztus nélkül Krisztussal« cz. művét 400 koronával; 8. Dr. Kulsera Jó-

zsef komáromi plebános (Aster irói név alatt); »Castitas a legszebb erény« cz. művét 400 koronával; 9. Tóth Mike S. J. Jézustársasági kalocsai főgym. tanár: »Középeurópai műépítmények« cz. művét, tekintettel szerző egyéb hitbuzgalmi irod. működésére 400 koronával; 10. Kozdary Gyula pécsi hadapródiskolai egyházi tanár: »Descartes és Sz. Tamás« cz. művét, tekintettel szerző egyéb ker. bölcsélet-irodalmi munkálkodására, 300 koronával; 11. Dr. Sankovics Ignác egri theol. tanár: »A papság és a mai társadalom« cz. művét 200 koronával; végül 12. Bán Aladár budapesti középiskolai tanár: »Ahitat szárnyain« cz. kath. költeményeit 200 koronával.

Kelt Budapesten, 1901. évi szeptember hó 20-án tartott I. rendes ülésből.

Dr. Demkó György,
e. i. dékán.

Igazságszolgáltatás.

Véres nász. Tegnap reggel 9 órakor — a már említett bűnyűben — a megalakult esküdtbíróóság Mülye Gyula elnöklete alatt folytatta a tárgyalást.

A berendelt tanúk kihallgatása után a kérdések feltevésére került a sor, ezek alapján hozza meg ugyanis az esküdtszék a verdiktet. E körül az ügyész s a védőügyvédek között heves vita fejlődött ki; az ügyész ugyanis a büntető törvénykönyv 306. §-a alapján tette fel a kérdést, a védők azonban a 308. §. értelmében óhajtották a kérdések szövegezését.

A pro- és contra beszédek elhangzása után az elnök, tekintettel az idő előhaladottságára, a tárgyalás folytatását ma reggel 9 órára halasztotta.

Jeney Károly vádlottat az esküdtbíróóság tekintettel arra, hogy a tárgyalás folyamán valamint a tanúk előadásaiából kitént, miszerint nevezett vádlott nem vett tevékeny részt a gyilkosságban, csak jelen volt, továbbá mivel semmi olyan ok nem merült fel, mely büntetést vonna maga után, *szabadlábra helyezte.*

MULATSÁG.

Szüreti ünnepély. A nagyváradai ipartestület ifjúságának önképző együletének vigalmai bizottsága elhatározta, hogy mint minden évben, úgy az idén is megtartja a szokott és mindig kedvelt szüreti ünnepélyét.

Ezúttal egy újabb meglepetést vett fel programmszámai közé: »A Kóbi ur Ós-Budavárában«, magánjelenet, melyben egy kedvelt budapesti jeles komikus lép fel, ki csupán ez alkalomra jön le városunkba.

Az ünnepély, mely október 6-án lesz megtartva, a szokott zónaposta-levelezés és ajánlétkártyák kisorsolásával lesz egybekötve.

A meghívók nagyrésztben már szétküldtek és ezúton kéri fel a bizottság azokat, kik tévedésből meghívót nem kaptak de arra igényt tartanak, hogy ezen szándékukat az egylet helyiségében (Szent László-tér, Kovács-ház), jeleltsék be.

SZINHAZ.

A debreczeni új színigazgató. A szomszédos Debreczenben hétfőn döntött a városi tanács a színigazgató kérdésében. A színházi bizottság javasolta, hogy a jövő három évre Makó Lajos színigazgatónak adják a

debreczeni színházat. A városi tanács a színházi bizottság javaslata értelmében határozott s Makó Lajos igazgatót felhívja, hogy a szerződés kötés ügyében jelentkezék.

Elszerződött színészek. A mai nap folyamán a váradi színészvilágnak két fiatal tehetséges tagja távozik körünkből. Az egyik *Kürti Margit*, aki legutóbb a Zöldfa-szálloda nagytermében rendezett egy nagyon kellemes műkövelői előadást, Pécsre; a másik *Rogoz Imre*, *Balla* társulatához Győrbe távozik. Tehetségeit már volt módunkban felismerni, valószínű, hogy fényes carrier vár reá. Rogoz a következő sorok közlésére kért fel bennünket:

Győrbe való elutazásom alkalmával mindazon jóakaróim, ismerőseim és jó barátaimat, kiktől az idő rövidsége miatt személyesen elbúcsúzni nem tudtam, ezúton kérem arra, hogy engem továbbra is tarissanak meg szíves jóindulatukban és emlékekben. *Rogoz Imre*, a győri színház tagja.

REGÉNY-CSARNOK.

A SANDASZEMŰ.

Irta: Lucien Biart.

Franziából: K-6.

78.

Neki esett az atlak rácszatának s hatalmas erővel megrázta. Hiába való erőlködés! A vas a helyett, hogy engedett volna, megvérezte a dühöngő kezét s az ajtó előtt az ő fegyverének csörrenése hallatszott.

Az első napsugár, mely aranynyal szegélyezte a vulkán sziklás ormát, megvilágította Miguel halászápadt arcát is. Szívét az aggodalom összeszorította; hát még ha látta volna jegyesét az ut szélén kimerülten fekvő! Kívül kulcsok zörgése hallatszott, a szerzetes fölédredt. E perczen a harang, melynek az áldozat utolsó leheletéig kellett szólnia, megcsendült.

Miguel készen volt, köszönt a bírónak s nyugodtan szólt:

— Az Isten meg fog önnek bocsánati senor, én már megbocsátottam. Az életemet nem bánám, csak a nevemet ne tette volna becselenné!

Lementek az udvarra, hol vagy husz fegyveres börtönőr fogadta az elíteltet, ki a szerzetes karjára támaszkodva haladt.

A kivégzés nagy izgatottságot keltett a városban. Mexicóban ritkán végeznek ki fehér embert, különösen a nemesi rendből. Miguelnek azonban határozottan nem volt szerencséje. Ha nem kerül egy újdonsült bíró kezei közé, a ki hírnevét megalapítani igyekezett, fölmentették, vagy a legrosszabb esetben, a mi Mexicóban fölötté gyakran megesik, egy kis szándékos mulasztás folytán megszöktették volna.

Miguel különben bírta a nép teljes rokonszenvét s ha szólni próbált volna, a tömeg bizonyára az ő pártjára kél. A sok ezernyi tömegben, mely a husz fegyverest körülvette, egy sem akadt volna, a ki kezét emelt volna reá.

Közledtek a kivégzés helyére, Miguel végig nézett a tömegen, szemei Micaelát vagy Alvarezt keresték. Nem hihette, hogy Micaela őt meghalni engedné a nélkül, hogy egy utolsó Istenhozádot ne mondana neki.

Közben a menekülés eszméje is megfordult fejében, de a láncz, mely lábait összekötve tartotta, csak igen lassu haladást engedett meg neki. Egyszer megbollott, ha a lelkész meg nem kapja, leesik.

Egy helyen a tömeg megállapodott.

— Allj! vezényelt a tisz, ki a fegyvereseket vezette.

Megállottak egy vörösre festett tőke mellett. Már minden elő volt készítve. Miguel az oszlop mellé állították s a kezét hátrakötötték. Eleinte megpróbált ellentállani, de a szerzetes emlékeztette őt Krisztus szenvedéseire, ki szóltanul türt minden megbecselenitést az emberiségért.

Kérése daczára bekötötték a szemét, pedig szerette volna utolsó perczéig látni a perlei hegyeket.

Nyolcz katona zajtalanul megtöltötte fegyve-

rét s megállottak tíz lépésnyire az áldozat előtt. A szerzetes a katonák felé ment, hogy a hátuk mögé állva kikerülje a golyókat. A tisz már kivonta kardját, hogy jelt adjon a tüzelésre, mikor észrevette, hogy éppen a lövés irányából egy vágató lovas nő közeledik. Hiába integettek neki, hogy térjen ki, az egyenesen a kivégzés helyére sietett, leugrott lováról, átkarolta az elíteltet s levette szeméiről a köteléket — Micaela volt.

Minő viszontlátás! Az egyik oszlophoz kötözve a kivégzés előtt, a másik véresen, kibomlott hajjal, összeszakadozott ruhával, mezitelen lábakkal.

A tisz bosszankodott s megparancsolta a katonáknak, hogy vezessék el az őült nőt.

Micaela azonban ellentállott, tudta, hogy ha elhagyja Miguel, az veszve van.

— En Gutierrez Micaela vagyok! kiáltá a népek.

Eleinte senki sem ismerte meg, nevének hallatára azonban a nép áttörve a korlátokat, a katonák köré csoportosult.

— Ó ártatlan! kiáltott njból az ültetvényes leánya.

— Hátrább! ismétlé a tisz.

Valaki észrevétlenül elvágta Miguel köteleit, ki most átölhelte Micaelát.

— Nem kell kivégzés! Ne haljon meg! kiabáltak össze vissza.

— Nyomorultak! tönkre teszik a karrieremet! hörgé a tisz magán kívül. Lőjjetek a kutyák közel! fordult embereihez.

(Folyt. köv.)

Natalia királyné haragja.

Az »Information« meglepő híreket közöl Natalia királyné fondorkodásairól *Sándor* király házassága ellen. Amint értesült fia eljegyzéséről, lázas tevékenységet fejtett ki. Irt Lambsdorf grófnak, hogy akadályozza meg minden módon a czár beleegyezését.

A Lunjevica-család történetéről hosszabb munkát írt s azt könyvatos kiadásban szétküldte szerb és orosz ismerőseinek. Azután megkísérelte a hozzá hű maradt katonatiszteket összeesküvésre bírni, hogy a király házasságát akadályozzák meg.

A később elítelt Ciccár-Markovics ezredes vállalta magára a tüntetés rendezését s hogy *Sándor* királyt lemondásra kényszeríti, ha házasságáról nem akarna lemondani. Ezt az összeesküvést maga a király akadályozta meg. Éjjel váratlanul a nagy kaszárnyában megjelent s a katonákkal újra letétette a hűség esküt.

Ismeretes Natáliának a belgrádi Nőegylet-hez, melynek védnöke volt, intézett levelei is. Ezekben föl szólította, hogy az új királynét ne fogadják el védnökül. Natáliának az a lázas tevékenysége éles ellentétben állott Milán király passzív magatartásával, a miért sokan azt hitték, hogy magát régens-királynénak akarja kikiáltatni.

Erre azonban nem számíthatott, mert mint Milán ellensége, bizonyos népszerűségnek örvendett, de a nép azért még sem szerette intrigáns természeténél fogva. Mikor *Sándor* király házassága meg történt, Natalia elhallgatott s nem szakmányolta ki a Draga királyné várandó állapotáról támadt botrányos híreket sem. De a mikor megtudta, hogy *Sándor* király Draga öcsését akarja trónörökösnek proklamálni s hogy a gyűlölt Lunjevica-család legyen az Obrenovics dinasztia utódja, elszánta magát újabb összeesküvésre, hogy a királyt elváltásra bírja nejeitől.

Párisból levélben kérte a czárt, hogy ne fogadjá Draga királynét, mert a szerb népet sértené meg, a mely ellene van. Elküldte Draga királyné biográfiáját, mellékelve hozzá több

szerb tisztnek a levelét, melyben erős kifejezésekkel kelnek király ellen házassága miatt. Magában Belgrádban jóbarátai s különösen Oreskovics és Simonovics ezredesek által elégedetlenséget igyekeznek szítani a hadseregben. Tervben volt, hogy azon esetben, ha Lunjevica Nikodémet tényleg trónörökösnek proklamálnák, az összes tisztakar tüntetni fog ellene, a mely ugy is gyűlöli gögös magatartása miatt. Olaszországból Natalia összes barátaihoz levelet intézett, a melyben így írt:

»Készüljenek a nagy napra, a melyen egy rossz hírű asszony uralmának végét fognak vetni«

Ezeket a leveleket a postán elkobozták s most kutatják azokat, akik az összeesküvésben részt vettek. Mindez azonban *Sándor* királyt nem hangolta le. Utóbbi napokban is kijelentette, hogy a szkupsina és a szenátus beleegyezését fogja kérni, hogy sógorát prezuntív trónörökösének proklamáltassa. Ez összeütközésre vezette a királyt a miniszterium radikális párti tagjaival, kik a proklamálásért a felelősséget elvállalni nem akarják.

Ettől és a Natalia jól kieszt intrikáitól izgatott nép már teljes forrongásban van. Belgrádban azt hiszik, hogy Natalia számos befolyásos orosz barátjának sikerülni fog Draga királyné fogadtatását a czári udvarnál megakadályozni. Az ellenzék, a mely Draga bukását óhajtja, ezt a körülményt okvetlenül föl fogja használni, hogy a közvéleményt még jobban fölzigassa. Mindez azt sejteti a szerbiai viszonyokkal ismerős elemekkel, hogy Szerbiában nagyon komoly események várhatók.

TAVIRATOK.

Szell Kálmán és a tisztviselők.

Budapest szept. 24. (Saj. tud. táv.) Ma tisztelegtek a miniszterelnöknél a tisztviselői kongresszus bizottsági tagjai s átnyújtották ez alkalommal a memorandumot, melyben helyzetük és fizetésük javítását kérik. A miniszterelnök nagyon szívélyesen fogadta őket s megígérte, hogy érdekükben minden lehető megtesz, amennyire azt az ország financiális érdeke megengedi.

Búrok harca.

London, szept. 24. A hivatalos vesztesség lajstrom szerint Gough seregéből az e hó 17 én Bothával vívott harcban 230 ember tünt el.

Ladysmith, (Natal), szept. 23. A búrok a Paardekopon megrongálták a vasuti vonalat. Tíz kocsit kiskított. Hat ember és 30 ló odaveszett. (M. T. I.)

Tüntetés Sándor Pál ellen.

Budapest, szept. 24. (Saját tud. táv.) Ma tartotta a Vigadóban *Sándor* Pál programbeszédét, mely alkalommal a nemzeti pártiak által csinált fülsiketítő zaj s láрма következtében vagy husz perczig nem tudott beszélni. A rendőrség többeket eltávolított a teremből, a zaj azonban mindaddig nem csillapodott, míg valamennyi tüntetőt ki nem vezettek. A gyűlés után, mikor *Podmaniczky* Frigyes a szabadelvű klubból haza ment, a Vigadóhoz ért, a *Sándor* pártiak követték s erősen abczugolták, ez oly hatással volt reá, hogy rosszul lett s a rendőrségnek kocsin kellett haza szállítani.

Kortelkedő hivatalnok.

Budapest, szept. 24. (Saját tud. táv.) Budapest székesfőváros polgármestere **Relényi vásárcsarnoki felügyelőt** állásától felfüggesztette, mert **Spiringer** képviselőjelölt érdekében kortelkedett.

Kitüntetés.

Bécs, szeptember 24. Egy tengerügyi parancs közlése, hogy ő Felsége Montecucoli ellentengernagynak a kelet-ázsiai hajóraj volt parancsnokának a másodosztályú vaskorona rendet adományozta. (M. T. I.)

Zsarolás Kossuth Ferencz nevében.

Budapest, szept. 18. (Saj. tud. táv.) Kossuth Ferencz a lapokhoz nyílt levelet intézett, melyben figyelmezteti a közönséget, hogy legujabban ismétellen szélhámosok választási czélokra pénzt zsarolnak ki az ő nevében.

Pestis.

Konstantinápoly, szept. 24. Szmírnában egy pestisgyanus megbetegedés fordult elő. (M. T. I.)

Uj táviró kábel.

New-York, szept. 24. Commercial Pacific Kabel Company cég alatt itt társaság alakult, a mely Kaliforniából Honolulu át távirókábelt akar vezetni a Fülöp-szigetekre. (M. T. I.)

A szerbek trónörököse.

Budapest, szept. 24. (Saját tud. táv.) Mint Belgrádból jelentik, **Sándor** szerb király proklamációt bocsátott ki, melyben utódjául **Draga-Masin** királyné öcscsét **Lunjevicsza** örnagyot nevezte ki.

Sztrájk.

Barcelona, szept. 24. A kikötőben dolgozó fa-rakodómunkások között sztrájk ütött ki. A sztrájkolók békésen viselkednek. (M. T. I.)

Mac Kinley gyilkosa.

Buffalo, szept. 23. Mac Kinley gyilkosa ügyében ma kezdődött meg a végfogyasztás.

Buffalo, szept. 23. A Czolgosz-pör tárgyalása alkalmából a törvényszék épületét szigorúan őrzik. Csak belépőjegyekkel lehet bejutni. Czolgoszt a fogházból az utca alatt lévő alaguton kísérték át erős fedezet alatt a bírósági épületbe. A vádlott egyik védője beszédében azt mondta, hogy a védő főfeladata az, hogy örködjék a fölött, hogy a vád szigorúan alkalmazkodjék a törvényes formákhoz. Hir szerint a védő csak arra fog szorítkozni, hogy a vádlott örültté nyilvánítását fogják indítványozni.

Buffalo, szept. 23. A Czolgosz-pör tárgyalásának további folyamán Gaylard védő azt mondta, hogy Mac Kinley sebének nem kellett okvetlenül halált okoznia. A halál tulajdonképeni oka azokban a jelenségekben keresendő, a melyek a gyomor hátulsó részében felléptek. A halál közvetlen oka egy szeptikus folyadéknek a hasnyálmirigyek által való felszívása volt. (M. T. I.)

Aratások Indiában.

London, szept. 24. Az indiai alkirály jelent: Eső általában csak Dél-Indiában volt, különben csak itt-ott esett egy kis eső. Attól tartanak, hogy a monszum megszűnik. Az ara-

tási kilátások Madrasban és Bengáliában javultak és az északkeleti tartományokban jó, ellenben a Badspatána-államokban és Dél-Pendsabban elszárad a termés. (M. T. I.)

Chilei pénzkrisis.

London, szept. 24. A Times-nak jelentik Valparaisóból tegnapi keleteti: Jó forrásból híre jár, hogy a chilei kormány legközelebb törvényjavaslatot fog a kongresszus elé terjesztetni, a melyre a konverziót két évre elhalasztják. A konverzióhoz szükséges pénz ez év végéig együtt lesz ugyan, de Európában hagyják. Időközben új papírpénzt nem fognak kibocsátani.

Buenos-Ayres, szept. 24. Az a hír, hogy az államadósságok egyesítésére új terv merült fel, teljesen alaptalan. A kormány nem is gondol új tervre, hanem azzal van elfoglalva, hogy a pénzügyi helyzetet a rendelkezésre álló pénzforrások segítségével rendezze az új adók kivetése nélkül teljesítse azokat a kötelezettségeket, a melyeket a külső és belső adóssági címletek tulajdonosaival kötött egyezséggel vállalt. A jövő évi költségvetésben a kiadások és bevételek egyensúlyban vannak egymással, noha néhány, az ország jólétével összefüggő törvényjavaslatot fognak végrehajtani. (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

Próba szűret a telepen. A nagyvárosi városi szőlőtelepen holnap, szeptember hó 26-án borsajtó és más szűreti cikkek kiállítása lesz, a tavalyi permetező kiállítás mintájára, a mely kitűnően sikerült. A kiállítás elnökségét **Beöthy** László főispán vállalta el s délelőlt 9 órakor ünnepélyesen megnyitja. A különböző borsajtókat gyakorlatilag is kipróbálják. A kiállítás körül **Márkus** János hegybíró és **Weingärtner** Andor gazd. egyesületi titkár fáradoznak elismerésre méltó buzgalommal.

A kiállítást bárki minden díj nélkül megtekintheti.

A magyar korona országainak vasutjai. A m. kir. központi statisztikai hivatal szerkesztésében és kiadásában megjelent a magyar statisztikai közlemények 18-ik kötete, amely 1897-től 1899-ig tartalmazza a vasúti statisztika adatait. Eszerint vasúthálózatunk 1897-ben 1002, 1898-ban 459 és 1899-ben 592 kilométerrel gyarapodott. Az Allamvasutak vonathálózata 114 kilométerrel szaporodott;

legnagyobb a növekedés az Allamvasutak szám-
lájára kezelt magánvasutaknál, a hol a szaporodás 1330 kilométert tesz. Vasutaink fölhasznált beruházási tőkéje az utóbbi négy évben 413,517.955 koronával gyarapodott, úgy, hogy ez ideig már 3,129.988.107 korona van hazánkban vasutakba fektetve. Az Allamvasutak beruházási tőkéje egymagában meghaladja a kétezer milliót. Vasutaink szolgálatában 85.547 ember áll; a személyzet díjazására pedig vasutaink 1899-ben 89,797.234 koronát fordítottak.

Kolch Jenő és Társa**Tőzsde jelentése.**

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, szept. 24.	
Buza októberre	7.84
Buza áprilisra	8.80
Tengeri	5.14
Rozs okt.	6.69
Zab ápr.	6.98
Káposzta, repszé, aug.	—

Értéktőzsde

Budapest, szept. 24.	
Osztrák hitel	625.50
Magyar hitel	629.50
Allamvasut	624.50
Rimamurányi	416
Magyar jelzálog	433
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. szept. 24-én.

Magyar aranyjárdék 4%	118.60
Magyar koronajárdék	92.50
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	121.75
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	92.25
Italmérsi jog megváltási kötvény	99.75
Horvát-szlavónföldtehermentesítési kötvény	93.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	176.—
Tiszszabályozás szegedi sorsjegyek kölcsön	142.—
Osztrák járdék papírban	98.90
Osztrák járdék ezüstben	98.20
Osztrák járdék aranyban	118.90
Osztrák korona járdék	95.10
Osztrák államsorsjegyek	138.50
Osztrák magyar bank részvény	16.20
Magyar hitelbank részvény	620.—
Osztrák hitelintézet részvény	611.—
Párisi vista	—
20 frankos arany (Napoleon'or)	19.02
Németbirodalmi márka	—
London vista	—
20 márkás arany	28.42

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Van szerencsénk a n. érdemű közönség szives tudomására adni, hogy az alant jegyzett cikkek árait mélyen leszállítottuk és

teljesen kiárusítjuk

u. m. Szines selyem kelmék, nyári női ruha szövetek, mosó zefir, batiszt, angol vászon és fehér batisztok.

Szövött áru kesztyűk, gyermek- és fiu tricó ing, nadrág, netz ingek. Tenis flanel és satin ingek, övek, sapkák és egyéb idény cikkeket.

Az összes raktáron levő napernyőket, blousokat és női fűzőket

minden elfogadható árban eladjuk.

Tisztelettel

Kunz József és társa cég,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

VASUTI MENETREN D.

Érvényes 1901. évi május 1-től.

Nagyvárad—Dévaványa—Gyoma.			Gyoma—Dévaványa—Nagyvárad.			Vésztő—Kötegyán—Hollód.			Hollód—Kötegyán—Vésztő.		
	V. v.	Sz. v.		Sz. v.	V. v.		V. v.	V. v.		V. v.	V. v.
Nagyvárad ind.	5 50	2 —	Gyoma ind.	3 40	2 50	Vésztő ind.	4 45	5 27	Hollód ind.	4 35	12 05
Ósi —>	6 09	2 14	Ozed —>	4 07	2 54	Okány —>	5 07	5 49	Mocsár-Gyanta —>	4 46	12 17
Uj-Palota —>	6 2	2 29	Déva-Ványa —>	4 37	3 26	Gyanta —>	5 23	6 07	Rippa —>	5 02	12 39
Gyires —>	6 4	2 42	Kéthalom —>	4 54	3 43	Sarkad-Keresztur —>	5 36	6 18	Tenke —>	5 34	1 17
Körösszeg —>	7 02	3 01	Körös-Ladány —>	5 13	4 06	Méhkerék —>	5 52	6 36	Fekete-Tót —>	5 44	1 39
Szakál —>	7 39	3 31	Szeghalom —>	5 40	4 38	Kötegyán —> érk.	6 —	6 45	Fekete-Bátor —>	6 06	2 07
Nagy-Tóti —>	7 55	3 47	Vésztő —>	6 12	5 22	Kötegyán ind.	6 16	6 57	Árpád —>	6 16	2 18
Komád —>	8 25	3 59	Kót —>	6 38	5 52	Pósa —>	6 29	7 12	Erdő-Gyarak —>	6 25	2 28
Iráz —>	8 42	4 16	Iráz —>	6 52	6 07	Ilye —>	6 48	7 24	Csegöd —>	6 34	2 38
Kót —>	9 19	4 39	Komádi —>	7 10	6 38	Csegöd —>	7 02	7 39	Ilye —>	6 57	2 58
Vésztő —>	9 44	5 10	Nagy-Tóti —>	7 22	6 50	Erdő-Gyarak —>	7 12	7 49	Pósa —>	7 07	3 09
Szeghalom —>	10 34	5 55	Szakál —>	7 48	7 23	Árpád —>	7 21	7 59	Kötegyán —> érk.	7 19	3 22
Körös-Ladány —>	11 —	6 12	Körösszeg —>	8 11	7 47	Fekete-Bátor —>	7 39	8 20	Kötegyán ind.	8 06	3 42
Kéthalom —>	11 18	6 30	Gyires —>	8 33	8 12	Fekete-Tót —>	7 52	8 35	Méhkerék —>	8 15	3 52
Déva-Ványa —>	12 03	6 55	Uj-Palota —>	8 47	8 27	Sarkad-Keresztur —>	8 15	9 03	Gyanta —>	8 33	4 12
Ozed —>	12 21	7 15	Ósi —>	9 03	8 46	Mocsár-Gyanta —>	8 51	9 45	Okány —>	8 43	4 28
Gyoma —> érk.	12 45	7 39	Nagyvárad —> érk.	20 —	9 05	Hollód —> érk.	9 01	9 57	Vésztő —> érk.	9 20	5 04

Székelyhid—Margita—Sz. Somlyó.			Sz. Somlyó—Margita—Székelyhid.			Szeghalom—Füzes-Gyarmat.			Füzes-Gyarmat—Szeghalom.		
	V. v.	Sz. v.		Sz. v.	V. v.		V. v.	V. v.		V. v.	V. v.
Székelyhid ind.	9 36	6 40	Szilágy-Somlyó ind.	3 18	2 05	Szeghalom ind.	10 20	5 50	P.-Ladány ind.	6 50	2 04
A.-Keresztur —>	10 20	7 22	Sz.-Nagyfalu —>	3 43	2 30	Füzes-Gyarmat —>	10 45	6 17	Szerep —>	7 40	2 48
V.-Ábrány —>	10 34	7 35	Ipp —>	4 —	2 47	B.-N.-Bajom —>	11 43	7 15	B.-Udvari —>	7 54	3 01
Monos-Petri —>	10 45	7 45	Széplak —>	4 35	3 27	B.-Udvari —>	11 58	7 30	B.-N.-Bajom —>	8 17	3 23
Margita —>	11 05	8 04	Bályok —>	4 47	3 40	Szerep —>	12 09	7 41	Füzes-Gyarmat —>	9 09	4 07
Felső-Ábrány —>	11 19	8 17	Szoldobágy —>	5 01	3 55	P.-Ladány —> érk.	1 —	8 32	Szeghalom —> érk.	9 30	4 28
Szoldobágy —>	11 41	8 37	Felső-Ábrány —>	5 19	4 15						
Bályok —>	11 55	8 56	Margita —>	5 38	4 37						
Széplak —>	12 18	9 12	Monos-Petri —>	5 48	4 48						
Ipp —>	12 48	9 40	V.-Ábrány —>	5 58	4 59						
Sz.-Nagyfalu —>	1 10	9 59	A.-Keresztur —>	6 11	5 13						
Szilágy-Somlyó —> érk.	1 34	10 22	Székelyhid —> érk.	6 50	5 54						

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.						
	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.		V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.		
Budapest ind.	6 50	8 30	2 —	5 45	9 15	Kolozsvár ind.	5 23	7 —	12 32	6 13	11 01	P.-Ladány ind.	4 —	1 24	5 35	10 53	2 29	6 08
Rákos —>	7 02	8 51	2 13	6 06	9 28	Jegenye —>	—	—	7 59	7 16	—	Debreczen —>	5 10	2 56	6 46	11 44	3 56	7 41
Ujszász —>	8 28	10 59	3 36	8 40	10 56	B.-Hunyad —>	—	—	6 40	8 37	1 44	Érmihályfalva érk.	6 36	3 57	7 29	1 —	4 58	9 13
Szolnok —>	—	11 31	3 59	9 27	11 19	Csucsá —>	3 25	7 09	9 19	2 15	8 37	12 52						
Szajol —>	9 21	11 50	4 12	9 46	11 33	Rév —>	5 26	7 47	10 08	3 01	9 32	1 34						
P.-Ladány —>	10 43	2 —	5 28	11 53	12 55	Élesd —>	5 54	7 59	10 25	3 15	9 49	1 48						
Báránd —>	—	2 12	—	12 07	—	Mező-Telegd —>	6 21	8 11	10 42	3 28	10 07	2 01						
Sáp —>	—	2 27	5 48	12 24	—	F.-Vásárhely —>	6 49	—	11 01	—	10 27	—						
B.-Ujfalu —>	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	Várud-Valenceze —>	7 02	8 32	11 10	—	10 37	2 25						
M.-Péterd —>	—	3 —	—	1 —	—	Nagyvárad érk.	7 11	8 38	11 17	3 57	10 44	2 31						
M.-Keresztur —>	—	3 12	—	1 14	—	Nagyvárad ind.	2 22	8 43	11 36	4 10	11 04	2 38						
Bors —>	—	3 25	—	1 28	—	Püspöki —>	2 36	8 52	11 47	—	11 14	—						
Püspöki —>	11 48	3 32	—	1 36	—	Bors —>	2 47	—	11 54	—	11 22	—						
Nagyvárad érk.	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	Mező-keresztur —>	3 12	—	12 05	—	11 37	—						
Nagyvárad ind.	12 16	3 58	6 46	2 06	2 18	Mező-Péterd —>	3 30	—	12 17	—	11 50	—						
V.-Valence —>	—	4 05	—	2 30	2 25	B.-Ujfalu —>	4 07	9 23	12 29	4 50	12 05	3 18						
F.-Vásárhely —>	—	4 16	—	2 41	—	Sáp —>	4 39	9 38	12 47	—	12 25	—						
M.-Telegd —>	12 48	4 38	7 15	3 03	2 50	Báránd —>	5 01	—	1 01	—	12 41	—						
Élesd —>	1 02	4 56	7 28	3 21	3 04	P.-Ladány —>	5 17	10 06	1 34	5 40	1 19	4 03						
Rév —>	1 26	5 20	7 50	3 45	3 26	Szajol —>	—	11 21	3 08	6 59	3 04	5 19						
Csucsá —>	2 16	6 31	8 37	4 52	4 16	Szolnok —>	—	11 44	3 35	7 32	3 37	5 39						
B.-Hunyad —>	2 49	7 16	9 08	5 32	4 52	Ujszász —>	—	12 03	3 58	7 50	4 05	5 58						
Jegenye —>	3 15	7 49	9 33	6 01	—	Rákos —>	—	1 37	6 03	9 28	6 52	7 38						
Kolozsvár érk.	3 40	8 33	10 08	6 59	5 55	Budapest érk.	—	1 50	6 20	9 40	7 10	7 50						

Nagyvárad—Szeged.			Szeged—Nagyvárad.			Nagyvárad—Arad.			Arad—Nagyvárad.		
	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Szeged ind.	3 40	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 —
Ósi —>	10 30	4 41	7 16	H.-M.-Vásárhely —>	4 38	11 05	7 50	Ósi —>	10 30	4 41	7 16
Less —>	10 48	5 01	7 40	Orosháza —>	5 41	11 54	9 20	Less —>	10 48	5 01	7 40
Gyapju —>	10 56	5 10	7 52	Csaba —>	7 00	2 33	4 50	Gyapju —>	10 56	5 10	7 52
Cséffa —>	11 03	5 19	8 05	Gyula —>	7 27	3 05	5 26	Cséffa —>	11 03	5 19	8 05
Szalonta —>	11 26	5 44	8 46	Sarkad —>	7 47	3 27	5 56	Szalonta —>	11 26	5 44	8 46
Kötegyán —>	11 46	6 05	9 11	Kötegyán —>	7 57	3 39	6 10	Kötegyán —>	11 46	6 05	9 15
Sarkad —>	11 57	6 17	9 31	Szalonta —>	8 23	4 10	6 47	Sarkad —>	11 57	6 17	9 31
Gyula —>	12 21	6 44	10 01	Cséffa —>	8 42	4 34	7 18	Gyula —>	12 21	6 44	10 01
Csaba —>	2 06	7 41	4 44	Gyapju —>	—	4 42	7 29	Csaba —> érk.	12 42	7 06	10 30
Orosháza —>	3 12	9 10	5 56	Less —>	9 04	5 00	7 51	Arad ind.	2 23	7 18	4 32
H.-M.-Vásárhely —>	3 55	10 02	7 00	Ósi —>	9 21	5 19	8 16	Kétegyháza —>	2 54	7 46	5 03
Szeged —>	4 28	10 55	7 53	Nagyvárad —> érk.	9 32	5 30	8 31	Arad —> érk.	3 55	8 50	6 05

Nagyvárad—Belényes—Vaskó.			Vaskó—Belényes—Nagyvárad.			Nagyvárad—Érmihályfalva.			Érmihályfalva—Nagyvárad.		
	Tv. sz. sz.	Sz. v.		Sz. v.	Tv. sz. sz.		Sz. v.	V. v.		Sz. v.	V. v.
Nagyvárad ind.	5 55	2 40	Vaskó ind.	4 —	2 55	Nagyvárad ind.	4 15	6 44	Érmihályfalva ind.	6 10	5 20
V.-Valence —>	5 47	2 51	Lunka-Rézbánya —>	4 12	3 08	B.-Püspöki —>	4 30	7 10	Érselind —>	6 41	6 —
Félix-Fürdő —>	6 11	3 13	Szudrics —>	4 39	3 37	Bihar —>	4 50	7 36	Székelyhid —>	7 10	6 48
Kardó —>	6 26	3 27	Belényes —>	5 07	4 16	Paptamási —>	5 14	8 05	Nagykőgya —>	7 35	7 22
Nyárló —>	7 07	4 07	Sonkolyos —>	5 28	4 39	Gyapoly —>	5 27	8 21	B.-Dioszeg —>	7 50	7 40
Magyar-Gyepes —>	7 19	4 18	Belényes-Ujlak —>	5 40	4 51	B.-Dioszeg —>	5 43	8 44	Gyapoly —>	8 11	8 08
Tasádfő —>	7 34	4 32	Borz —>	5 49	5 01	Nagykőgya —>	5 55	8 59	Paptamási —>	8 29	8 33
Drág-Cséke —>	7 55	4 46	Sólyom —>	6 05	5 22	Székelyhid —>	6 24	9 52	Bihar —>	8 52	8 58
Magyar-Cséke —>	8 12	5 01	Gyanta —>	6 26	5 43	Érselind —>	6 45	10 —	B.-Püspöki —>	9 06	9 15
Duscád —>	8 25	5 13	Hollód —>	6 40	6 —	Érmihályfalva —> érk.	7 15	10 36	Nagyvárad —> érk.	9 32	5 30
Szombatság-Rogoz —>	9 02	5 47	Szombatság-Rogoz —>	7 01	6 29						
Hollód —>	9 15	5 59	Duscád —>	7 25	6 55						
G											